

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő. Szerkesztőné és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Jólét és függetlenség.

Székelyudvarhely, szept. 12.

A budapesti női konfekció-munkások (varró-leányok) közelebb véget ért sztrájkja és annak eredménye a lapokból általánosan ismeretes. Nekünk különösen az eredménye ragadta meg a figyelmünket. A gazdasági harcz a munkások teljes győzelmével végződött. De nemcsak ez a bérmozgalom, hanem egyéb hasonló mozgalmak is rendszerint eredménnyel járnak. A munkabérek magasak, egy-egy jó munkás bármely iparágban megkeresi a napi 3-6 koronát. És a munkás becsülete, a produktív munka tisztessége még a munkabérenél is jobban emelkedett. A munka-alkalmak sem hiányzanak. A dolgozni akaró munkáskezek nincsenek téltenségre kárhoztatva.

Ezekről a hírekről hallva, ezeket a tényeket ismerve, talányként állanak előttünk a következő dolgok: mi az oka annak, hogy leánygyermekünk tizezrével tolonganak a tanítónői, postai, vasúti pályára, mely pályák költséges, hosszas, fáradságos előkészületet igényelnek s ma már a pályavégzéstől számított 5 éven belül sem képesek szegényes és szerfelett függő existenciát biztosítani. Mi az oka annak, hogy fiaink ostromolják a közép- és felső-iskolákat, melyekből kikerülve, a zöm a legjobb esetben is csak a nyomoruságos megélhetést biztosító fehér rab-szolgálatig, tisztviselőségig viheti? Miért nem kell sem fiunak, sem leánynak a jobb megélhetést biztosító, több függetlenséggel járó, könnyebben hozzáférhető s ma már általában tisztelt és becsült produktív pálya?

Ezekre a kérdésekre az „urhatnamság” ismeretes sablonjával adni feleletet igen kényelmes, de igazságtalan dolog lenne.

Nem csupán az urhatnamság tartja vissza leányainkat és fiainkat a produktív pályáktól. Mélyebbreható okok is közreműködnek.

A mióta a gazdasági fejlődés hatásainál fogva a föld a kisipar lábait alatt megrendült, az ipari pálya az ipari alkalmazottak nagy többségének nem biztosít önállóságot. A legtöbb iparos egész életén át mint nagyipari munkás éli le egész életét. Vagyont nem gyűjthet. Munka-keptelensége esetére, öregsége napjaira nincs biztosítva. E mellett a termelés folytonossága is megszakad a kapitalisztikus termeléssel együtt járó depressziók folytán. Az ipari pálya a kitanult iparosok nagy többségének nem biztosít nyugodalmat jövőt és biztos existenciát.

Igy volt a közép multban és részben ma is így van. Ez az alapoka annak, miért húzódnak a szülők az ipari pályától. Nagy erő, a fajfenntartás ösztöne dolgozik itt, mely az utódot az erőt emésztő, az életet fenyegető bizonytalanságtól megakarja menteni.

Ez a jelenség nem csak nálunk, hanem világszerte észlelhető volt csak a legközelebbi multban is. Bizonyosságul annak, hogy nem valami speciális magyar betegséggel állunk szemben.

A mint az ipari pálya egyre tisztesebb és a jövőt tekintve biztosabb megélhetést biztosít, egyre többen mennek a produktív pályákra még az értelmiség köréből is. Nemcsak külföldön, hanem nálunk is. És ha megfelelő szociálpolitikai alkotások a produktív pályák munkásainak jövődjét nyugdíj által az egész vonalon biztosítják, az ipari pálya lesz az értelmi proletariátus ijesztő arányu szaporodásának a gátlója

Már ma sem olyan szomorúak a viszonyok, a minőknek nálunk látszanak. Budapesten s más nagyobb városokban veszekednek a középiskola 4-6 osztályát végzett fiúk, hogy a felsőbb ipariskolába bejuthassanak, sokan egy álló évig inaskodnak csak hogy a felvételük egy kis protekcióval annál biztosabb legyen.

Az alsóbbfokú ipari szakiskolák, földműves szakiskolákis benépesednek minden felé. Talán csak mi kő- és agyagipari szakiskolánk képez szomorú kivételt, mely a legjobb akarat mellett sem töltheti be azt a hivatást, hogy a székely fiukat az ipari pályára eddgesse, nekik a tisztas megélhetést, a jobb lét forrásait megnyissa.

Nemcsak az értelmiség, de még a köznépek is húzódnak ettől az iskolától. Az ösztöndíjakat anyaországbeli fiúknak kell adni, mert nincs székely fiú, a ki a jótétemény után kezét kinyujtaná. E különös és elszomorító jelenség okát vizsgálva, nem fogadhatjuk el azt a felfogást, mely a székely szülőt szükkeblúséggel vádolja, azzal t. i., hogy azért nem adja fiát ipariskolába, mert nem lát utána nyomban hasznót. Lám a középiskolai tanulóért, a képzőbe adott leányért jelentékeny áldozatokra is kész, pedig soha sem tudja, lesz-e áldozataiert valami ellenszolgáltatás. De meghozza az áldozatot, mert e révén jövőt remél gyermekének.

Az ipariskolától húzódozik, mert nem látja biztosítottnak a jövőt. Abban az irányban kell tehát a néppel közvetlen érintkezésben álló értelmiségnek felvilágosítólag hatni a népre, hogy a produktív pályáké a jövő; sőt már a jelen is.

Meg vagyunk róla győződve, hogy az ilyen irányú, de alapos és meggyőző felvilágosításnak meg lesz a hatása. És jövőre akad majd székely fiú az ösztöndíjra.

Ember János.

BELFÖLD.

A parlament feladatai.

Székelyudvarhely, szept. 14.

Közelednek a munka napjai a nyári pihenő után. Az iskolák kapui már megnyitlak, a diáksereg már bevonult, pár hét még s közel három hónapi vakációzás után ismét összeül a törvényhozás is. A kormány, ha ugyan a kormány vakációzását pihenőnek lehet nevezni, hisz miniszterei nyaralása csupán annyiból állott, hogy a hét pár napját falutól töltték és ott dolgoztak s hogy audienciát nem adtak, s már abbahagyják pihenőjüket s Ausztriával a kiegyezés tárgyalását ismét megkezdik. Most a

kiegyezés megkötése, az évek óta vajudó kérdés megoldása, a legfontosabb és a legelső dolog. Nem azért fontos, mert a korona is kívánja, hanem azért, mert a magyar gazdasági érdekek parancsolják sürgősen. Aki nem vak, aki nem él Álomországban, aki nem várja a szájába a sült galambot, az látja és tudja, hogy tovább nem élhetünk abban a bizonytalanságban, abban a gazdasági züllöttségben, amelyben vagyunk.

A kiegyezés mellett egész halom kérdés vár a megoldásra. Egyik kérdés sürgősebb és fontosabb a másikonál. Hogy mindenki tudja, mily kemény munka vár a kormányra s a koalícióra, csak néhány megoldandó kérdés sorolunk föl. A nemzetiségi kérdést valahogy rendezni kell. A nemzetiségi képviselők az utóbbi időben, mert konziliánsok voltak irántuk, mert nem háborodtunk föl mihelyt hetvenkedni kezdtek, tulságus vérszemre kaptak. Viselkedésük ma már türehetetlen. A kormánynak s a törvényhozásnak meg kell találni rá a módot, hogy ezek a szájhöskök ezek a mindenáron martirt játszó uraságok, a szólásszabadság sérelme nélkül megrendszabályoztassanak. A szólásszabadság épp úgy, mint a sajtószabadság nem jelentet libertinizmust, szabadosságot, amely tesz, amit akkor s nem felelős egyetlen tettéért sem.

Az alkotmánybiztosítékok, a választás reformja, az anyagi befektetések dolga szintén a sürgősen megoldandó kérdések közé tartoznak. A koalíció a felsorolt kérdések megoldását vallotta programjának s állania kell, amit vállalt. Hogy állja, nemcsak a politikai erkölcs, de a nemzet becsülete is követeli. Elismerjük, hogy ily fontos, a nemzeti életbe mélyen belevágó, tulság nélkül korszakosoknak mondható kérdések megoldására a jelen viszonyok a lehető legmostohábbak. Nagyon rossz esztendőnk volt s a kormánynak az államháztartás normális ellátása is nem kevés gondot fog okozni. Aztán van a koalíciónak kívül és az ország határain belül a nemzeti ségeknek kívül is elég nyilt és még több titkos ellensége. Mert a földat nehéz, mert a viszonyok mostohák, azért sem meghátrálni, sem a ma dolgát holnapra halasztani nem szabad.

A koalíción és csupán a koalíción áll, hogy amit vállalt a koalíciós kormány, az megvalósuljon a viszonyok mostohasága s a számtalan gát ellenére is. De a koalíciónak komolyan kell akarnia s a koalíciónak egy emberként kell támogatni a kormányt földadatai megoldásában. A koalícióban e helyett, tisztelet a kivételnek, nyilván a hiuságnak nevezett, velünk született gyarlóság ösztökélésére, untalanul szeczedáló és szeparisztikus hajlamok ütök föl a fejüket. Más, nyugalmasabb időkben, ez a törekvés nem volna veszedelmes, sőt lehet áldászs is. Ma azonban olyan az idő, olyanok a viszonyok, hogy nem sokat kell akarni, hanem komolyan kell akarni, amellet rendületlenül megállani, amit akarunk. Nincs jogunk meggyanusítani a koalíció egyetlen pártjának sem a hazafiasságát, sem az önzetlenségét. Hogy erős, megvívhatatlan falként fog állani a koalíció a kormány mellett, van okunk bizoni. Hisz csak az imént is a koalíció ellenségei a koalícióba éket vertek, a koalícióban viszály támadt. A rövid ideig tartó széthúzás, a diszharmonia azonban szorosabb egységnek, teljes harmóniának adott helyett. Hiszük, hogy a koalíció komolyan veszi, amit vállalt s hogy körömszakadásig fog harcolni programja megvalósításáért. Nem tesszük föl a koalíció egyetlen tagjáról sem, hogy a vezérségre vágyó, hogy ne tudna közlegény lenni akkor, amidőn győzelmiünket éppen a kötelelősgtudó, önfeláldozó közlegények döntik el.

Szükséges azonban az is, hogy a nagy kérdések mellett alkalom találtaassék a *székely kérdések* napirendre hozatalára is, mely hiában minden küzdelmüknek, oda feent a központban jórészt ismeretlen.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, szept. 13

A most elmúlt vasárnap néhány beszámoló beszéd hangzott el, mintegy jelezve, hogy közeledik újra az őszi, a politikai munka ideje. A tevékenységükről beszámoló képviselők mind függetlenségek. Mindegyik beszédben volt valami érdekes, de mint értesülünk, hatvanhetes politikusok közt rossz néven veszik tőlük, hogy a hatvanhetes alappal szemben fenálló ellentétekre is hivatkoztak.

Ez természetesen nem jelent komolyabb nehezítést. A beszámolók most már folytatódni fognak. A következő vasárnapra ismét esik néhány, sőt városunk képviselője is megtartja beszámolóját a jövő hó folyamán.

Nagy érdeklődést kelt az a hír, hogy a mai napra egy vagy két ismertebb néppárti politikus beszámolója is várható. Politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy a néppárt politikai nyilatkozatai nem lesznek valami élesek. Ezt a néppárt utóbbi időben tanúsított magatartásából is meg lehet állapítani. Tény azonban, hogy a párt temperamentumosabb tagjai magánbeszéléseik során nem nyilatkoznak óvatosan, miut a hogy véleményeik nyomtatásban szoktak megjelenni.

*

A politika nyári szünetének vége. A kormány tagjai valamennyien Budapestre jöttek már, ahol a nyári szünet alatt tetemesen felhalmozódott ügyek várják intézkedéseiket. Megérkezésükkel teljes erővel megindul a politikai élet s aktuálisá válnak azok a megoldásra váró nagy kérdések, amelyek a lezajlott szezon előterében voltak s amelyek változáson a nyári szünet alatt nem mentek keresztül.

A horvátországi helyzet ma is ugyanaz, mint volt akkor, amikor a képviselőház a szünet előtt utolsó ülését tartotta, csak éppen megtompult kissé az agitáció éle s vesztett erejéből a mesterségesen felszított szenvedelem. A kiegyezés dolgában sem történt fordulat azóta, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök osztrák kollégájával legutóljára találkozott.

A kormány ma újra kezébe vette a vezetést s így kimozdulnak az ügyek arról a holt pontról, amelyre a szünet előtt jutottak.

*

A régóta lappangó ellentétek a horvát koalíció és szerb radikális párt között nyílt lázadásra vezettek. A rumai népgyűlésen a magyarországi szerb radikális képviselők is résztvettek, akikről köztudomású, hogy szintén változtatni akarnak helyzetükön és kiválásra készülnek a nemzetiségi pártból, amelynek közjogi felfogásával a priori nem értettek egyet s amelylyel csak jobb híján társultak a legutóbbi választás idején. Elhatározásuknak tegnap kellett volna ténynyé válnia. Megtörtént-e vagy sem, egyelőre nem tudjuk, mert a hivatalos tudósításban hiába keressük nyomait. Az azonban több, mint valószínű, hogyha véglegesen még nem is döntöttek a kiválásról, szóba mindenesetre hozták s csak idő kérdése, hogy ott hagyják a nemzetiségeket, akikkel való viszonyuk inormális és természetellenes.

*

Viharos hűhóval, miközben már gyújtogatták az örömtüzeket, azt a hírt kürtölték világgá legutóbb a haladóparti kürtösök, hogy a kormány egysége megbomlott és rövid időn belül miniszterek kiválása várható. Hogy ebből a hírből egy szó sem igaz és hogy nem egyéb szemérmelen fenekedésnél, az nyilvánvaló. Az átmeneti programnak legsúlyosabb és legértékesebb részletei várnak megoldásra, nem hishetjük tehát, hogy éppen most akarnák megbénítani a koalíciós vezérférjak a parlament munkabírását holmi személyes csapatokkal. Pofonokat emlegettek, — amiket állítólag Wekerle kapott a hazafias fölbuzdulásával könyörtelen Szatmár-vármegyétől. Ez is hamisítás, célzatos elfordítása azoknak a szürke, szörnyen szimpla eseményeknek, amelyek a nagykarolyi megyeházán játszódtak le csütörtökön. Valamelyes erőltetett és illogikus érzékenységből, felült egy függetlenségi képviselő egy csufos néppárti manővernek mely boszúért kiáltott zboraymíklósok ká-

rolyi kalózkodásának meddő volta miatt. Szeptember eleji kacsá volt ez is, egy gyönyörűséges példány abból a hosszú sorból, melylyel a darabont-pennák — alapot keresve — neki-rugaszkoztak a koalíciónak.

*

Az ősmagyar veszekedő természet csuf kitérősei botránkoztatják koronkint a közvéleményt. Szinte faji vonás már bennünk az öszszeférh tetlenség s a türelmetlenség. Számos nemzeti küzdelmünket az egymás közötti marakodás tette sikertelenné. Századokon keresztül megszoktuk, hogy mindig harcban álltunk külső ellenségekkel, tehát a verekedés a vérünkbe ment. Most aztán, hogy a külső ellenségekkel megszűnt a mindennapos háború, mert a fegyveres béke uniformisát fölhumztuk, most aztán egymás ellen törünk folyton okkal és ok nélkül.

Ez a nemzeti betegség több vármegyében kórságos tüneteket idézett már elő. Szatmár-megyében egy képviselő intézett méltatlan támadásokat az érdemes főispán ellen. Maros-Tordában pedig valóságos forradalom tört ki, amelyben a kedélyek annyira fölízgultak, hogy a megyebizottsági tagok már revolverrel fegyverkeznek egymás ellen.

A marostordai vármegyei forradalom országos ügy, országos baj. Pártok és emberek oly zagyva khaoszbá keveredtek ebben a vármegyében össze, hogy az embernek lehetetlen eligazodni, hogy kinek van igaza. Csak azt látjuk innen, hogy minden oldalon hibákat követtek el s az indulatok úgy elvadultak, hogy higgadt s józan cselekedetekre már az okos emberek is nehezen képesek.

A méregfoga ennek az egész affairenek az, hogy az uralomra jutott 48-asok több tisztviselőre azt mondják, hogy azok darabontok voltak s ezért ki akarják állásaikból üldözni. Más oldalról pedig úgy védekeznek, hogy a darabont korszak alatt megyei határozat folytán szolgáltak a tisztviselők, tehát ők nem voltak darabontok. Hát ezt a méregfogot ki kell húzni.

Minden magyar embernek folyton eszében kellene tartani azt a parancsot, hogy Erdélyben nem szabad két magyar embernek összeveszni, mert annak csak az oláh és a szász látja a hasznát. Éppen ezért esdő szóval fordulunk a marostordaiakhoz, hogy hagyjanak fel a pártoskodással. Vegye el méltó büntetését a bűnös, azután pedig a magasabb érdekért, Erdély s a magyarság érdekéért, béküljenek ki.

*

A városbeli színek egy újabb, piros-pozsgás árnyalattal gazdagabbak szeptember jöttével. Az iskolák megnyitják kapuikat és odabent néma siri csöndben megkezdődik a korszakalkotó munka. A nemzet jövőjét csinálják, azokat az eljövendő időket, aminek elébe csupa kétség-gel és csupa bizonytalansággal nézünk. Ma még csak gyöngye palánta, holnap törzse és, hogy kihajt-e majd és árnyatadó erős fává izmosodik-e, azt aggódva lessük. A Bismarck tanító mesterei Szedannál föléje gázoltak a hatalmafrancia nemzetnek, ami tanítóinknak — a hogy azt a jövő kőden át látjuk — aligha jut könnyebb szerez; a kultura fenekestől felforgatott ezen a földtekén mindent. Az ágyutorok, meg a kard alárendelt tényezőkké lettek. Abban a nagy harcban, melyet az étellel vivünk, az iskola kezében fut össze minden erő. Ezért olyan jelentős időpont a szeptember eleje és minden romantikája mellett sokkal prózaibb, semhogy minden megjegyzés nélkül mehetnének el mellette.

Udvarhely megye a kivándorlás korlátozásáért.

Székelyudvarhely, szept. 14.

Udvarhely megye közvizsgálati bizottságának mult havi ülésében — mint azzal részletesen foglalkoztunk — Uron Ákos főispán, az alispáni jelentéssel kapcsolatosan, a székely kivándorlás által előállott vérvesztések csökkentésére a legszigorubb rendszabályok alkalmazását kívánta foganatosítani. Ennek alapján Dr. Damokos Andor alispán a kivándorlási mozgalom megszüntetését, de legelőbb is korlátozását gyökerében óhajtván gyógyítani, nagy fontosságu,

a belügyminiszterhez intézett, memorandumot dolgozott ki, melyet itt egész terjedelmében leközölünk.

Az utolsó évtized, különösen az 1904. év óta fokozott mértékben megindult kivándorlási mozgalom mindeu igaz hazafit méltó aggodalommal tölthet el, mert Magyarország kivándorlási statisztikája oly adatokat tár fel, melyekből az ország munkaerejének, majd védőerejének megbénulására, az idő előrehaladásával azonban még az ország elnéptelenedésére is következtethetünk.

Ugy Nagyméltóságod, mint törvényhatósági bizottságunk előtt ismeretesek azok a gazdasági és szociális okok, a melyek a kivándorlási lázat mindinkább szítják, s bár törvényhatósági bizottságunk tudja, hogy a gazdasági és szociális élet és az ennek hatása alatt kialakult népszellem törvények hozásával meg nem változtatható, mind a mellett készséggel ismeri be, hogy az életviszonyokat célszerűen szabályozó törvények nagy hatással vannak a nemzet anyagi és erkölcsi előhaladására. Ezen utóbbi szempontok vezették Szabolcs, Szatmár vármegyék, Győr és Szatmárnémeti szab. kir. városok törvényhatóságát a magyar országgyűlésen képviselő házához intézett feliratukban.

Nagyméltóságod előtt ismeretesek az ezekben kifejtett és ajánlott azon törvényalkotásra vonatkozó javaslatok, mint a milyenek:

1. a hitbizományok alakításának és a hitbizományi helyettesítésnek a jövőben való megszüntetését, valamint az elidegenítési tilalomnak az állammal szemben leendő korlátozását, illetve megszüntetését;
2. nagy haszonbérletek egyes magán vagy jogiszemélyek kezére jutásának korlátozását;
3. külföldi állampolgárok vagy külföldi jogi személyekkel szemben ingatlan vagyon vételénél az állam részére elővásárlási jog biztosítását;
4. a parcellázás ügyének államosítását;
5. a telepítés megkönnyítését célzó, továbbá a melyek javasolják;
6. megfelelő sztrájk törvény alkotása;
7. gazdasági cseledek és munkásoknak betegség és baleset esetére kötelező biztosítását;
8. a létminimum megállapítását és ennek a végrehajtás és megadóztatás alól leendő mentesítését;
9. az igazságszolgáltatás olcsóbbá tételét és egyszerűsítését;
10. a paraszt birtokok minimális kiterjedésének megállapítását, hogy az az értéktelenítő elapozás ellen meg legyen védve, a melyek kéri, hogy:
11. a földadó a nemzeti vagyon értékét helytelenül feltüntető és ennél fogva a hitelképességnek is ártó osztályozási kataszter helyett a föld valódi értéke alapján méltányos progresszivitással szabályoztassék;
12. a tervezett új közúti törvényben a közmunka intézménye megszüntetessék és a közútak fenntartása adóztatás útján biztositassék;
13. a szövetkezeti intézmény szervezése, kiterjesztése és fejlesztése által a kis termelő és munkás terményeinek és háziipari cikkeinek értékesítéséről és hitelgényeinek kielégítéséről történjék gondoskodás;
14. általában az ipar, még pedig az ország természetes fejlődésének megfelelően első sorban a mezőgazdasági ipar fejlesztessék, mi maga után vonná a belterjes gazdálkodást, az egyoldalú kizárólagos gabonatermeléstől való fokozatos eltérést a gazdasági munka változatosságát és állandóságát, a munkás állandó és biztos foglalkoztatását.

Az ezen javaslatok alapján megalkotandó törvények hivatván népünk gazdasági és szociális megerősítésére és ezektől a kivándorlás csökkentésére bizton várható is lesz.

Törvényhatósági bizottságunk e javaslatokat magáévá is tette és ezeknek keresztülvitele érdekében ez alkalommal Nagyméltóságodhoz kérelemmel is fordul, de mivel ezen intézkedések üdös hatása — véleménye szerint — csak a valóbbi jövőben lesz várható, s addig ha csak erősebb rendszabályokhoz nem nyulunk a jelenleg érvényben levő liberális kivándorlási törvény megszigorításával, a kivándorlásnak a jelen arányban való emelkedése mellett a jövőre irányuló javító tevékenység csak sikertelen kísérlet marad, mert a kimcrült és számban megfoglyatkozott nemzetet talán már talpra állítani nem is lesz lehetséges, a miért gyors és erélyes intézkedésre van szükség.

Véleményünk tehát az, hogy az előbb említett törvényhatóságok által kért javaslatok mellett előterjesztés teendő az országgyűlés elé egy a kivándorlási törvény megszigorítását és a kivándorlás korlátozását célzó javaslat.

Mivel pedig lényegesen előmozdítja a kivándorlást a kivándorlási meghatalmazottak intézménye, mivel ártalmas hatással van az utelvek szervezésének mostani könnyű módja;

mivel számtalan visszaélésnek forrását képez és különösen azoknak, kik rendes uton útlevélhez nem juthatnak és kivándorolások nem volna szabad, elősegíti az utelveknek a személyazonosság megállapítására alkalmatlan kiállítását;

mivel a kivándorlási lázat ébren tartja az is, hogy az itthon maradtak nincsenek tájékozva a kivándoroltak sorsáról s csak azokról nyernek tudomást, kiknek kiséreles, a legfokozottabb muaka és

nélkülözések árán, de mégis sikerül keresethez és megtakarításhoz jutni, és ezért hirt adnak magukról, ellenben a nagyobb számú százezerek, kik ott nyomorultán elzülnek és elpusztulnak, nem adnak hirt magukról az anyagi eszközök hiányában haza sem jöhhetnek;

mivel a visszavándorlás volna a legtermészetesebb eszköze nem csak a kivándorlottak pótlásának, hanem a kivándorlási kedv megszüntetésének;

mivel a kivándorlók kivétel nélkül a legjobb munkaerőben lévő férfiak és így az állam fennállhatása a munkaerő, a természetes népességi szaporulat és a védőerő terén alapjában kezd megámatadattai: a következő intézkedéseket véljük szükségesnek:

1. A kivándorlási alap állami hozzájárulással és az útlelvi díjak jelentékeny emelésével annyira gyarapítsák, hogy elegendő legyen Amerikából haza kívánczó összes honfitársainknak korukra, munkaképességükre és vagyoni állapotukra való tekintet nélkül ingyenes és visszatérítési kötelezettség nélküli hazaszállítására, kikötvé azonban, hogy az ily módon utazók újabb kimenetele ezután csak akkor fog megengedtetni, ha a hazaszállítás költségeit és esetleg szükségessé váló másadkori hazahozataluk költségeit is előzetesen megfizetik, illetve letétbe helyezik. Ezen intézkedés a kivándorlók között állandóan hirdettessék.

2. A két éven belül visszatérő katonaszökevények részére kegyelem eszközöltessék ki, s gondoskodás történjék arról, hogy Amerika mindazon területén, hol kivándorlók tartózkodnak, kihirdettessék.

3. Az utlevelek a személyazonosság megállapíthatósága és a visszaélések meggátolása végett arczképpel láttassanak el.

4. A kivándorlási meghatalmazottak intézménye megszüntetessék és az engedélyezett hajótársaságok csak a kikötő helyen tarthassanak irodát.

5. Az 1903. évi VI. t. cz. 15. §. módosíttassék oda, hogy aki hamisított vagy más nevére kiállított utlevelet használ, utlevélét másnak használatra átengedi, magára vagy utitársaira nézve hamis bejelentést tesz: közokirat hamisítás büntetést követi el és az 1878. évi V. t. cz. idevonatkozó szakaszai szerint büntetendő.

6. Szigorubb intézkedések foganatosíttassanak a határszéleken, hogy az utlevél nélküli átkelés lehetlenné tétessék.

7. A 27253-907. sz. B. M. döntés visszavonulásával az elszereződött gazdasági cselédek és munkások részére utlevél kiadása a szerződési idő letelte, vagy jogerős felbontása előtt megtiltassék.

8. Férfiaknak a védköteles kor lejártáig és kiskoru nőeknek — hacsak nem szüleikkel vagy szülőikhez utaznak ki — az 1903. évi IV. t. cz. 1. §. értelmében vett kivándorlási céljából utlevél ki ne adassék, férjes nők csakis férjök beleegyezésével nyerhessenek utlevelet, a mennyiben a házastársi viszonyok bírói felbontása iránt az eljárást meg nem indították.

Czél szerűnek tartja törvényhatósági bizottságunk, hogy a kivándorló fogalma ne csak az 1903. évi IV. t. cz. alkalmazása szempontjából, hanem a honossági és véderő törvény vonatkozó rendelkezéseinek figyelembe vételével állapíttassék meg.

Tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy előterjesztésünk igazságát felismerve, a törvényhozás elébe a módosítások kereszttülvitelé végett javaslatot terjeszteni méltóztassék.

Miért csinálunk villanyvilágítást?

— Levél a szerkesztőhöz. —

Székelyudvarhely, szept. 7.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapjának f. é. 35-ik számában fenti cím alatt egy közlemény jelent meg, mely alkalmas arra, hogy a helybeli villamos világító berendezés kivitelét ellenőrző bizottságot, valamint a berendezést létesítő vállalatot oly színben tüntesse fel, mintha ezek a berendezés kivitelénél a közérdeket szem elől tévesztve, nem tanúsítanák az ily közmű létesítésénél kívánatos pártatlanságot, illetve szakavatottságot.

Engedje meg ennél fogva szerkesztő ur, hogy a fentemlített közleményt becses lapjának a valóságnak megfelelően rektifikálhassam.

A kérdéses közlemény tárgya négy pontba foglalható. Először azt állítja, hogy a kihordott faoszlopok annyira éktelenek, hogy lefektetve is általános megbotránkozást keltenek s ezzel kapcsolatban egyik mondata oly értelmű, mintha a közgyűlés vasvezeték-oszlopokat irt volna elő s az építő vállalat mindazonáltal faoszlopokat szállít.

A vezetékoszlopokat illetőleg utalok a többi felső vezetékes rendszerű városi telepek oszlopaire. Alig fog czikkiró ur Magyarországon elektromosan világított város mutathatói, melynek vezetőkei nem fa, hanem — mint czikkiró ur ohajtaná — vasoszlopokra volnának szerelve, még kevésbé fog találni olyan elektromos telepet, melynek vezetékoszlop-

anyaga a székelyudvarhelyinél kiválóbb volna. Az oszlopok kiváló minőségére nézve egyébként a helybeli erdőgazdálkodás által írásban kiállított és a város tanácsánál megtekinthető szakvélemény is nyilatkozik.

A székelyudvarhelyi vörös-fenyő oszlopok ára dronkiint 21 korona, ugyanoly teherbírásu rácsvas-oszlopoké pedig, 550 kg. átlagos súly mellett legalább 330 korona, ami a székelyudvarhelyi telep számára előirányzott 600 drb oszlop mellett legalább 185,400 korona ártóbletet okozna.

Vasoszlopok alkalmazásának esetében tehát, hogy csupán az oszlopok ára amortizálható legyen, — 50 éves törlesztés és mai kamatláb mellett — évente kereken 10400 koronára volna szükség, vagyis csupán a vezetékoszlopok törlesztése mintegy 1000 drb 16 gyf. felszerelt izzólámpának évi bruttóbevétele emésztené meg.

Ilyen finanziaális lehetetlenséget egy 3—4000 lámpára számító elektromos telep tervezőjétől kívánni nem szabad.

Másodszorban írja czikkiró, hogy a villamos ellenőrző bizottság a lámpák elhelyezését illetőleg vagy tévedett, vagy félre lett vezetve mert a Kossuth-utcában egymagában nagyobb gyertyafényű világítást osztott be, mint a város többi utcáiban együttvéve.

Eme állítás téves voltát bobizonyítandó, utalok következőkre:

A közvilágítás mértéke a fényintenzitásnak és a világítási időnek függvénye, vagyis azon uttest vagy tér közvilágítása tökéletesebb, melynél a teljesített normalgyertyaórák száma nagyobb.

Kossuth-utcának ivlámppakkal is világított részében van összesen 12 drb cca 16 gyfényű egész éjjeli (évente 3346 órán át égő), 10 drb cca 16 gyfényű féljéjjeli (évente 1534 órán át égő izzó) és 6 drb 10 ampéres féljéjjeli (évente 1534 órán át égő) ivlámppa.

Egy 10 ampéres, álló szénrudas egyenáramu ivlámppának, 8 meter fénypont magasság mellett, az utesten mért horizontális fényintenzitását 400 normalgyertyának véve, a Kossuth-utcai közvilágítás effektusa:

6 ivlámppa á 400 ngyertya	1534 órán át =	3,681.600
10 izzólámppa á 16 " "	1534 " "	= 245.440
12 " " " "	3346 " "	= 642.432
	összesen:	4,569.472

normalgyertyaóra.

A város többi utterületeinek tervezett fény effektusa pedig:

2 ivlámppa á 400 ngyertya	1534 órán át =	1,227.200
120 izzólámppa és 16 " "	1534 " "	= 2,945.280
118 " " " "	3346 " "	= 6,217.248
	összesen:	10,489.728

normalgyertyaóra.

A Kossuth-utca tehát nemhogy jóval nagyobb világítást fog kapni, mint a város összes többi részei, hanem évi fényeffektusa majdnem 6 millió normalgyertyaórával kisebb.

Eltekintve azonban eme számadatoktól, a Kossuth-utczába a kimutatottnál még kevesebb világítás jutott volna, ha a négy-négy lámpából álló ivlámppaszeriáknak más utvonalakon való elhelyezése ezt — az ivlámppák tökéletes működésének kockázatása nélkül — megengedte volna.

Az ivlámppák ugyanis csak akkor tarthatók kifogástalan rendben, ha a beszabályozó és szabályozó munkás az egy szeriához tartozó lámpákat egy-egy lámpa mellől áttekintheti és ha egy-egy szeriához tartozó lámpák nem esnek egymástól aránylag nagy és egymáshoz képest aránytalan távolságra.

Ha már most a főtéri ivlámppa szeriának Kossuth-utczában elhelyezett 2 drb lámpáját a Kökeresztterén és a vashid táján helyezni el, vagy az egész széria helyes funkcionálása veszélyeztetnék, vagy a Kökeresztterre és a vashid tájára elhelyezni szándékolt 2 drb ivlámppát kellene önállóan kapcsolni. Ez esetben eme két ivlámppának áramfogyasztása épen oly nagy volna, mint a főtéren és a Kossuth-utczában maradt 6 drb ivlámppának áramfogyasztása, miután az alkalmazott 220 voltosáram feszültség mellett egy önállóan kapcsolt ivlámppának áramfogyasztása épen olyan nagy mint 2, 3, vagy 4 drb szeriába kapcsolt, ugyanoly fényerősségű ivlámppá.

A város a megrendelt 2 ivlámppa-szerián felül minden újabb szeriásért évente 800 koronát tartozik fizetni, az ivlámppáknak czikkiró ur által ohajtott elhelyezése tehát évi 1600 korona több költséget

róna a városra. Ez pedig, tekintve azt, hogy ugy a Kökeresztter, mint a vashid tájéka — a minden egyes vezetékoszlopra rakott — izzólámpákkal teljesen kioldítón lesz megvilágítva, legalább ez idő szerint, fölösleges.

Azt is kifogásolja czikkiró ur, hogy az Árpád-utczában az eddigi 4 drb petroleum lámpa helyett csak 2 drb féljéjjeli és 1 drb egész éjjeli izzólámppa van felvéve.

Itt is téved czikkiró ur.

A világítást ellenőrző bizottság áltai összeállított és a közgyűlés által jóváhagyott kivitel tervén, a Bethlen-utczától a régi malomig húzódó Árpád-utczában — a szintén bevilágító Bethlenutczai sarki lámpán kívül — 6 drb egész éjjeli és 4 drb féljéjjeli izzólámppa van felvéve; vagyis 500 méter utbhoszon 10 izzólámppa fog világítani, ez pedig egy mellék-utca számára eléggé intenzív világítás. Az egész éjjeli izzólámppák száma az Árpád-utczában különben újabbann egygyel szaporodott.

Kifogásolja czikkiró ur végül azt, hogy a vezetékek nem a házakon helyzetetnek el, holott ez Segesváron így történt.

Nem ohajtok itt a segesvári városi hálózat kritikájába bocsátkozni, csak annyit jegyzek meg, hogy ha ott, az ottani áramrendszer mellett, a könnyebb vezetékeket képesek voltak házak tetején vezetni, az Székelyudvarhelyen — eltekintve a tűz és életbiztonsági követelményektől — a házfédél-szükszerkezetek gyöngye volta miatt abszolút lehetetlen. Ott, ahol 15—17 szál ujnyi vastagságú rézdrótot és kötelei kell feszíteni, ugyancsak megmondolja minden józan háztulajdonos, hogy az ezek tartására szükséges súlyos vastartókat házára erősíteni és viharokötekekkel rögzíteni megengedje.

Oly egyenes utvonalakon, melyeken a házak szolidan épültek és lehetőleg egyformán magasak, az eres alatti homlokzati falon igen; szokás könnyebb elektromos vezetékeket feszíteni; ez a szerelési mód azonban Székelyudvarhelyen, hol majd minden ház a szomszédal sarkot képez, hol a házhomlokzatok magassága nagyon változó és a házak aránylag gyenén épültek — teljesen ki van zárva. Itt lehet a házakra vékony telephon huzalokat kötözgetni, de nem lehet 30—50 lóerőt átvivő vastag rézkötekeket feszíteni, melyek sok helyen nem csak egyes házakat, de egész házoroskat is megingatnának.

Ezeket tartom szükségesnek a közönség helyes informálása céljából közölni.

Kiváló tisztelettel
Zachara Lajos,

Készséggel adtunk helyet a fenti válasznak és örömrökre szolgál, ha az a város közönségét megnyugtatója a villamosvilágítás berendezésével felmerült differenciákra nézve. Mi a magunk részéről csupán annyit kívánunk megjegyezni, hogy a hivatkozott czikkünkben a faoszlopoknak másként való pótlását csupán a legnagyobb forgalmu Bethlen-utczában ohajtottuk, azt is olyképpen, hogy amennyiben lehetséges, a vezetékek a házakon nyerjen elhelyezést. Ugy gondoltuk, hogy a segesvári házak sem készültek erősebben, mint az idevalók, noha a vezetékek ott a házakon nyert elhelyezést. A mi pedig végül a Kossuth-utca világítását illeti, csak annyi megjegyezni valónk van, hogy mi nem az évi fényeffektust vettük alapul, hanem a mindennapi esti világítást, akkor pedig az eredmény az, hogy a Kossuth-utczában egymagában több gyertyafényű lesz a világítás, mint az egész várost összeséve. A bizottság jóhiszeműségét egyébiránt, mindennek dacára sem akartuk kétségbe vonni, mint ennek említett közleményünkben kifejezést is adtunk.

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 15.

A vadorzás meggátolása.

Az országiszerte elharapózott vadorzás meggátolására a belügyminiszterium olyan eszközökhöz nyult, a mely a cél elérésére mindenképpen alkalmasnak látszik és mely Udvarhelyvármegyét különösen közelről érdekli. Ugyanis Andrássy Gyula gróf arra utasította a megyei és városi törvényhatóságokat, hogy a fegyverek és lövészszerk forgalombahozatala dolgában szabályrendeletet dolgozzanak ki, még pedig akként, hogy a szabályrendelet lehetőleg országiszerte egyöntetű legyen.

Udvarhelyvármegye ilyen irányu szabályrendeletét az alispán a törvényhatóságnak még a tavaszi köz-

gyűléséből felterjesztette, melyet a miniszter most jóváhagyott.

Ez a szabályrendelet valóban alkalmas arra, hogy a lövő fegyverekkel üzött vadorzásnak fokozatosan gátat vessen. Mindenekelőtt véget ér az az abuzus, hogy boldog-boldogtan vehetett lőfegyvert, ha az árát kellően megfizette. A közbiztonság szempontjából is legfőbb ideje volt annak, hogy a lőfegyverek szabad árusítását korlátozzák, a mivel sok emberélet ellen irányuló merényletet gátolnak meg.

A vadorzók között azonban ma még temérdek fegyver forog s évekig tarthat, míg a jól elrejtett jószágot a közigazgatási hatóságok kivétel nélkül elkobozhatják. Azonban annak, hogy a vadorzók fegyverüket használhassák, a lehetőség új útját állja már is a lővőszerrusítási tilalom.

A vadorzók ellen irányuló intézkedésnek kétségtelen meg van az a hátránya, hogy a municipális statutumok ellenére bárki szabadon hozhat lővőfegyvereket és lővőszereket Bécsből, Ausztriából vagy a vámkülföldről, s a rendelményt a posta akadálytalanul kézbesíti. Ez pedig óriási károsodást jelent az országra nézve. Remélhető azonban, hogy a belügyminiszter ez irányban megkeresi a kereskedelemügyi minisztert s a posta csak azoknak kézbesíti majd a fegyver- és lővőszerrusítási engedelmeket, a kik a fegyvertartásra előzetesen megszerzik az engedelmet.

A belügyminisztériumban kezdett intézkedéseket legközelebb nyomon követi a kereskedelemügyi miniszter rendelete, melyben a lőt vaddal való házalást az ország egész területén betiltja s egyben utasítja a vadkereskedőket arra, hogy lőtt vagy élő vadat kizárólag a vadászatra jogosított emberektől vásároljanak. Ezzel az intézkedéssel remélhetőleg teljesen megakadályozzák azt, hogy a magyar vadállományt martalócok pusztíthassák.

Darányi miniszter üdvözlése. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának f. hó 11-én tartott ülésében Ugron Zoltán biz. tag a közgazdasági előadó jelentése kapcsán szótvetette Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek azon intézkedését, melylyel a Romániába legeltetésre áthajtott juhok hazahozatalát, tekintettel az ott kiűtött ragályra, betiltotta. A miniszter ezen nagy fontosságú rendeletét egyik fővárosi boulevard-újság éles kritika tárgyává tette, s ebből kifolyólag támadást intézett a miniszter személye ellen, azon érveléssel, hogy ezzel a székely vármegyék gazdaközönségét sújtja. A vastag tévedés és alaptalan támadás méltó visszautasítására Ugron a következő indítványt terjesztette a közig. biz. elé:

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága örömmel vesz tudomást arról, hogy a m. kir. földmívelési miniszter legszigorubb intézkedéseket fogantatosított arra nézve, hogy kelet felől az állat járványok be ne hurcoltassanak, különös elismeréssel van azért, hogy a miniszter a jogtalan magán érdeket hátrébe szorítja, hol az a közszé nem fér.

Helyesléssel fogadja, hogy a Romániába lévő bárczás juhok hazahozatalát akadályozza, mert ép e vármegye kisbirtokosságára volna végzetes ha ezen berszányok tulajdonát képező nagy csapat juhok a belföldön lévőket inficiálják, ép most, mikor a legszegényebb osztály jószágá értékesítésre kerül.

A mi marhaállományunkat tulságos szárazföldi klímánk folytán sokkal nehezebb fenntartani mint más országokét, mint azt a jelenlegi szük takarmány folytán tömeges eladások s abból következő áresés is igazol, így nagy hállával kell vennünk minden oly intézkedést, mely alkalmas arra, hogy kelet ragályaitól és konkurrenciájától megóvjon.

Ezen határozatunknak a m. kir. földmívelési miniszterrel való közlésére a bizottság elnökét kéri fel.

Az indítványt a bizottság egyhangulag magáévá tette, s azt a főispán útján a miniszterhez felterjeszteni határozta.

Udvarhelyvármegye az Árpád ünnepen. A mai napon Pusztaszerezen tartandó országos Árpád ünnepen, Dr. Damokos Andor alispán indítványa folytán, Udvarhelyvármegye is képviselteti magát. A küldöttségben Dr. Damokos alispán, Dr. Kovácsy Albert orsz. képviselő vesznek részt.

Eszküvő. Fröhlich Ottó székelyudvarhelyi róm. kath. főgimn. tanár folyó hó 10-én tartotta esküvőjét Zakariás Ilonkával, özv. Zakariás Izsákné szül. Fejér Margit uró leányával.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Szopos Gáspár székelyudvarhelyi törvényszéki joggyakornokot az abrudbányai törvényszékhez aljegyzővé kinevezte.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon nemes szívek fogadják forró köszönetemet és mély hálámat, kik felejtetetlen jó felismeréssel elvetszésével engemet ért bánatomban részvétükkel támogatni kegyesek voltak. Soba el nem muló hálával, Solymossy Endre.

Az uzsora ellen. Tudvalevő dolog, hogy Udvarhelyvármegye egyes községeiben az uzsora milyen nagy mértékben elterjedt. Ennek megállítására, ha időközökben történtek is intézkedések, a törvény szigorát mindannyiszor ki tudták játszani az illető uzsorások, részben mert az irányukban készülő akcióiról idejekorán értesülést szereztek, részben pedig azért, mert az érdekelt adósok, tartva a következményektől, nem akartak vádaskodni. Azonban hosszú idő után most egy mégis horogra akadt, és ebben az érdem Révffy kir. ügyészt illeti, ki látva azt, hogy az uzsora mit jelent itt nálunk a Székelyföldön, és hogy az ingatlanok nagymértékben való árverezése is ide vezethető vissza, s mivel a nép vagyoni romlásában az uzsorának tetemes része van, mi a nagymérvű kivándorlásban is megnyilatkozik, irtalom nélküli akcióit indított ellene és máris eredménnyel. Ugyanis sikerült oroszhegyi Borbély Ferencznel 428 drb kölcsön kötelezvényt lefoglalni, mi 44354 korona 32 fillérnek 12 százaléktól 16 százalékgig való kiadásáról tesz bizonyosságot. Révffy kir. ügyész az esetet az e héten tartott közigazgatási bizottsági ülésben ismertette, amidőn a bizottság indítványára elhatározta, hogy az 1883. évi XXV. t.-cz. 10. §-ban foglalt felhatalmazás alapján az uzsoravétség miatti eljárásnak Borbély Ferencz ellen hivatalból leendő fogantatosítása elrendeléseért felir a miniszterhez. Ezzel, ugy véljük, kezdetét vette egy olyan akció, melyre eddig sulyt kevésbé helyeztek, noha az a nép romlását lassan, titokban, szű módjára készíttette elő.

Uj ref. segédlelkész. A székelyudvarhelyi ref. egyházközösségbe Dr. Bartok György püspök Kiss Károly papjelöltet nevezte ki segédlelkésznek. Az uj segédlelkész állomását már el is foglalta.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága, 11-én tartotta szeptember havi ülését, Ugron Ákos főispán elnöke mellett. Tárgysorozat rendén elsőnek Dr. Damokos Andor alispán terjesztette elő jelentését. Eszerint aug. hóban az alispáni iktatóra érkezett 672 ügydarabból 514 nyert elintéztést. Egy évre érvényes utlevél 138 adatott ki. A tárgyalás alatt levő hó folyamán a főispánnal a Keresztur járási főszolgabírói hivatal megvizsgálták. A kivándorlás ügyében feliratot intézett a belügyminiszterhez, melyet másik helyen egész terjedelmében közlünk. Indítványára a pusztaszerei Árpád-ünnepélyen a vármegye képviselteti magát. Barabás András árvászeki elnök jelentéséből kitűnt, hogy az árvászek iktatójára 873 drb érkezett s így az elintézni való ügydarabok száma a mult hóról átjöttel 1553 ikt., melyből 396 nem nyert elintéztést. A gondnokoltak száma 12279 volt. Dr. Lengyel József m. főorvos jelenti, hogy a közegészségügy a megelőző hóhoz viszonyítva kedvezőtlen volt, amennyiben a hevenyfertőző betegségek nagy számban merültek fel. A közkeletben 193 beteg volt ápolás alatt. Ezután Ember János kir. tanfelügyelő számolt be a tanfelügyelőség mult havi munkásságáról és a személyi változásokról. E tárgynál Ugron Zoltán szótvetette azon eljárást, hogy a tanító kinevezéseknél a helyi érdeket nem tartják kellőleg szem előtt, vagyis a helyeket idegenbe nevezik ki, míg az itt megüresedett állásokat idegenekkel töltik be. Ember tanfelügyelő erre vonatkozólag megjegyzi, hogy a mostani két kinevezett közül egyik megyebeli, míg a másik a szolgálat érdekében lett ide áthelyezve. Elnök azon kijelentését, hogy minden egyes esetben a miniszteriumban már e megye nagy intelligenciájára való tekintetből is, csak megyebeli kinevezést hozza javaslatba, a bizottság örömmel vette tudomásul. Sándor Mózes a felekezeti tanítók fizetésrendezésének végrehajtását sürgeti meg, mire a tanfelügyelő válaszul adja, hogy az végrehajtás alatt van. Elnök sajnosan konstatálja, hogy a helybeli áll. kő- és agyagipari szakiskolától a székely fiúk annyira idegenkednek, hogy most is az alapítványos helyekre idegeket kellett felvenni. Szükségnek tartja, hogy a bizottság felhívást bocsásson ki a jegyzőkhöz, papokhoz és tanítókhöz, a végett, hogy a székely szülőket az iskola előnyeiről világosítsák fel, s általában minden lehető megtegyenek arra, hogy a gyer-

mekek mentől nagyobb számban keressék fel ez intézetet, mely rövid három év után biztos megélhetést nyújt. Ugron Zoltán, Mikos János gróf és Soó Gáspár felszólalása után a bizottság ilyen értelemben határozott. Homolay Lajos h. pü. igazgató jelentéséből kitűnt, hogy aug. hó folyamán egyenesadóban 48910 K. (a mult év három időszakánál kevesebb 20397 K.), hadmentességi díjban 509 K. (+ 6 K.), bélyegdíj és jogilletékben 14125 K. (- 3698 K.), fogyasztási és italadóban 65374 K. (- 6077 K.), dohány jövedékben 44744 K. (+ 779 K.) folyt be. Sándor Mózes azon kérését intézi a pü. igazgatóhoz, hogy a megye közönségének folyó év végén fennálló egyenes és közvetett adó-tartozását mutassa ki. Az indítványt elfogadták. Szobotka Ryszó kir. főmérnök jelentéséből kitűnt, hogy ugy az állami, mint a törvényhatósági utak állapota kielégítő volt; a fedenyag szállítás folyamatba van. Ugron Zoltán a futfalvi utak és hidak rossz állapotára hívja fel a figyelmet. Szobotka főmérnök válaszul adja, hogy az ottani viszonyokról tudomással bir, azonban a három hid rendbehozatala 30 ezer korona kiadással járna, mit az érdekelt községek nem volna méltányos kiróni, de meg sem is bírják terhet. A vármegye sem tudja jövő évi uti budgetjéből segélyezni a községeket, s a miniszteriumba sem helyezték kilátásba a pótköltségvetés megadását. Dr. Damokos alispán helyesnek tartja, ha ideiglenesen egy hidat rendbe hoznak, ez irányban az államépítészeti hivatal már intézkedett is. Zonda József állatorvos jelenti, hogy az állategészségügy a mult havihoz képest kedvező volt. Daniel Lajos közgazdasági előadó jelentését szintén tudomásul vették. Végre Révffy Zoltán kir. ügyész terjesztette elő jelentését, melylyel kapcsolatosan a mult havi ülésen történt felszólalásra válaszolt és részletesen ismertette a kisbaczoni pásztorgyermek öngyilkossági esetét, a melyből a beszerzett adatok és tanuk alapján gyilkosságra következtetni nem lehet. Ezután oroszhegyi Borbély Ferencz uzsora-ügyében tett jelentést a bizottságnak. Végül áttértek az egyes felebbezésekre, melyek letárgyalása után a gyűlés véget ért.

Egy új székelyvasút. Az építés alatt álló mádfalva-gergyószentmiklósi vonalon a munkálatok már oly előre haladtak, hogy folyó hó 4-én a legelső zöld galyakkal feldiszipelt mozdony 14 teherkocsival berobogott Gyergyószentmiklósról. A gyergyószentmiklósiaknak s egész Gyergyónak ezzel régen óhajtott és sok fáradsággal sürgetett óhajta teljesült. A vasutat október hó 20-ára valószínűleg átadják a forgalomnak, mely nagy ünnepek között fog megtörténni. Mint értesülünk, az átadási ünnepélyre Kossuth Ferenc is lejön; akadályoztatása esetén Sztérenyi József államtitkár fogja a minisztert helyettesíteni.

Halálozás. Kállay Terézke III. éves tanító-nőképző intézeti növendék, életének 17-ik évében, hosszas szenvedés után, f. hó 8-án elhunyt. A fiatal kedves leány halálát szülei: Kállay Albert és neje Csépy Anna, Juliska, Irénke testvérei, valamint számos rokon siratja.

A reformátusok nagy gyűlése. Az ország református lelkeszei szeptember 18-án Budapesten nagygyűlésre jönnek össze, a melyen a többi közt megalakítják a régóta tervezett Országos Református Lelkészi Egyesületet. A nagygyűlést a Magyar Nemzeti Múzeumban tartják meg. A nagygyűlésen az egyházi sajtó- és az egyesület közlönyéről Csia Kálmán etédi lelkes fog értekezni.

A katonák hazajöttek. A helyben állomásozó 82-dik gy. ezred négy zászlóalja hétfőn, 9-ikén, reggel haza érkezett. A hat héttig tartó hadgyakorlatból ugy a tisztikar, mint a legénység fáradtan, de jókedvvel jött haza, hol alkalmasint hamar felejteti fogják a nehéz napok fáradalmait.

Körjegyzői gyűlés. Udvarhelyvármegye kör- és községi jegyzői egylete f. hó 21-én d. e. 9 órakor Gálffy István elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tart.

A hitelszövetkezetek érdekében. A budapesti magán hitelszövetkezetek, miut a hazai lapokat bejárta, pénzavarba jutottak és támogatást végett a kormányhoz fordultak. A kormány természetesen elutasította kérésükkel, azon okból, mert a kormány csupán az 1898. évi XXIII. t.-cz. alapján alakult hitelszövetkezetet és annak fiók intézeteit támogatja — mint amilyen a székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet is. Ezek az 1898. évi XXIII. t. cz. alapján alakult hitelszövetkezetek, tehát nem tévesztendő össze a magán vállalatokra alakult, nyereszkes, kis szövetkezetekkel; irántuk a közönség a legnagyobb bizalommal lehet.

Képviselői közgyűlés. A helybeli református egyházközség képviselő testülete f. évi szept. hó 15-én d. e. 11 órakor, a leányiskola helyiségében közgyűlést tart. Ezen gyűlésnek rendkívül fontos tárgya lesz, mert a harangárványok annyira megavultak, hogy további használatuk közveszélyes; a fedezeti költségekre az egyházközség öt éven át 25 százalék pótdadót kénytelen kivetni. Ebben a kérdésben fog ma dönteni a képviselő testület. A tagok e fontos gyűlésre ez uton is meghivatnak.

A székelykeresztúri állami tanítóképző 1906—907. évi értesítőjét *Ujvári Mihály* igazgató most bocsátotta közre. Az intézetnek év végén 88 növendéke volt, kik közül udvarhelymegyei volt 31, csikmegyei 8, háromszékmegyei 19, marostordamegyei 12. A tanárkarban a következő változások történtek: Hrabetz Nándor rondes tanár a saját kérésére áthelyeztetett a modori, Keszler Károly s. tanár az aradi társintézetbe. Előbbi helyére jött a modori társintézettől Csiky István s. tanár, utóbbi helyére pedig a csurgói társintézettől Pasnary Győző rondes tanár, ki egyszer már működött ez intézetnél. Az első félév végén Szentannai Sámuel gazd. szak. tanár áthelyeztetett a kiskunfélegyházi intézetbe s helyét Czirmes Bálint gazd. szaktanár Békéscsabárról foglalta el. Ekvözben Macskásy Zoltán rondes tanárrá neveztetett ki, ugyisintén Nyakas József s. tanár is. A tanítás eredménye a következő: kitűnő 1, jeles 20, jó 51, elégséges 5, elégtelen 11. Az ifjusági Eötvös-önképzőkör Keszler Károly, Pasnary Győző és Végler Gyula tanárok vezetésével szép munkásságot fejtett ki. Az intézet remélhetőleg még csak ez év folyamán marad régi rozoga épületében, azután pedig bevonul az új, modern palotába, mely a város és a miniszter áldozatkészsége folytán létesül.

Komlókiállítás. Segesvárott folyó hó 19-én komlókiállítás nyílik meg, amelyre a külföldi sörgyárosok közül máris többen ígérték megjelenésüket. A kiállítást *Somogyi István* nagykülföldi megyei alispán, mint a komlótermelők szövetségének elnöke nyitja meg.

Eljegyzés. *Hontert Emma* kisasszonyt eljegyezte *Kovács Péter* újszékyeli kereskedő.

Koszoru-estély. *Simkovits József* okl. táncztanító ma este a Budapest-szálló disztermében zártkörű táncziskolai koszoru estélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor.

A Gazdasági Egylet a következő felhívás közzétételére kért föl: Minthogy a sepsiszentgyörgyi kiállításra a bejelentési határidő szeptember 18-ika, kérjük a kiállítandó tárgyak jegyzékét postafordulattal hozzánk bejelenteni. Az élő állatok f. hó 28-ra, egyéb tárgyak 24—27-ike közt küldendők Sepsiszentgyörgyre. A kiállítási tárgyaknál jelzendő, hogy a kiállításra küldendők, a visszaszállítás ingyenes. Személyszállítási kedvezményt a miniszterium nem adott. Az állatok szállítására a kiállítási bizottság fog kedvezményes igazolványokat a direkt bejelentőknek küldeni, tehát az állatok nem csak hozzánk, de Sepsiszentgyörgyre is a fél által jelentendők be. *Az elnökség.*

Udvarhelymegye augusztus hóban. Udvarhelymegye augusztus havi közzéadásai állapotáról *Daniel Lajos* közzéad. előadó a kgbiz. ülésen a következőkben számolt be: Az időjárás augusztus havában általában száraz és meleg volt, mi ugy a tengeri fejlődésére, mint különösen a sarju és egyéb takarmány-félék fejlődésére hátrányos volt. Nagyobb fellegzakadás, zivatar és jégeső is volt, mely különösen Bardocz, Száldobos, Vargyas stb. községekben tett nagyobb károkat. Sarju termék nagyon kevés, a legelők megaszva alig nyujtanak valami tápot a rajta lévő marhaállománynak és most már szükségesnek látom, hogy a marha-állomány megmentésére, a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter ur ó excellentiájához felirat intéztessek. A takarmány-félék, széna és szalma árak tulságos magasak és egyes vidékenként ma már nem szereshető be semmi áron, pl. Kőpeczen 1 öl körülbelül 13—15 mm. szénáért 120 koronát kérnek, mi 8 korona mm. árak felel meg. Szalma is ma már 3—4 korona métermázsánként. Közzéadásilag nagy hátrány a birtok rendezetlensége, mely nélkül mesterséges takarmány termesztés alig képzelhető és így folytonos takarmány hiány miatt, az állattenyésztés és tejgazdaság nem folytatható, s ok nélkül hozzuk be vármegyénkbe a legjobb fajta szarvasmarhákat, ha kellően takarmányozni nem tudjuk.

Kivonat a m. hiv. lapból. Bivalyész feljépett szorványosan Agyagfalva községben. — Sertésvész föllépett szorványosan Petek községben. — Sertésorbácz megszűnt Szentlélek községben. — Ser-

tésvész megszűnt Kisbaczon és Székelyszenttamás községekben. — Nyisztor Ferencz bethlenfalvi lakosnak két lova folyó hó 4-én eltévedt; az egyik 1898. évbéli sötét pej ló, a másik ugyanazon évbéli herélt sötét pej ló. — Márafévali Bíró Jánosnak augusztus 23-án a régi Czekend tetőről elveszett 2 drb 8 éves ökre; az egyik kékes-szürű, sérült turnájós szarvu, a másik fehér szürű széles fehér szarvu. — Hatos Áron szontegyházfalvi lakosnak 9 éves fehérszürű lova és György Mihálynak 11 éves pejszürű kanczája, melynek hátán fehér folt van, elveszték. — Fülöp István székelyudvarhelyi lakosnak egy 8 éves fehér tohene folyó hó 8-án este elveszett.

x Villamos színház. A Colosseum projectograph villamos színház részvénytársaság szenzációs látványosságú előadásai sorozatát tegnap este megkezdte. A színház az Alsó-piaczterén, saját óriási vizmentes sátrában van, hol 2000 kényelmes ülő szék áll a közönség rendelkezésére. Az óriási sátor villamos kivilágításához szükséges hajtóerőt 2 darab 50 lóerejű gőzgép szolgáltatja. Ma vasárnap 4 előadást tartanak, u. m.: 4, fél 6, 7 és fél 9 órakor. Minden második nap teljesen új műsor. Belépti díjak 1 kor., 60 és 40 fillérek.

KÖZGAZDASÁG.

A takarmányhiány elleni védekezés.

(A gazdakörök elnökeinek figyelmébe.)

Székelyudvarhely, szept. 7.

A szarvasmarhák ezidei téli tartása, mivel a szénatermés ismét nem sikerült, a meglevő széna pedig tulságos drága, ismét gondot fog okozni a gazdáknak.

Több községben most úgy segítenek a gazdák — természetesen a nem jó gazdák — magukon, hogy eladják a szarvasmarháikat. — Ha pedig ebből a székely gazda kipusztul — akkor hamarosan vándorbotot vehet a kezébe.

A mennyire azt egy rövid cikk kerete megengedi, pár szóban a lényegét öhajtom csak megismertetni azon módoknak, melyekkel a szénahiány ellen védekezni lehet.

Az ügyes gazdakörök elnök ezt az ottani viszonyokhoz alkalmazva, gazdaköri gyűlést hív egybe és ott magyarázza el a kör tagjainak és veszi őket reá ezen eljárás követésére.

Az első mód a védekezésre: a szecsakavágók alkalmazása.

Ezen hasznos gépekkel őszi és tavaszi szalmát, tengeri szárt apróra kell megseccskézni és kevés szecsakázott szénát belé keverve, törökbuza darával, korpával vagy aprózott réppával, nyers vagy főzött pityókával, tökkel vagy zabdarával összekeverni és így föletetni.

Jobb, ha a darát sószívvel keverjük és így öntözzük meg a szecsakát és 1 napig rakásban fűledni hagyjuk.

(A hol tejszövetkezet van, ott a lefőlözött tej tehénnek, borjunak és sertésnek adható ivónak, vagy mint turó a sertésnek és baromfinak. A kik ezt már megpróbálták, tudni fogják, hogy mily olcsó és mily kitűnő takarmányhoz jutottak és állataik mily szépen följavultak.)

A szecsakavágó által módunkban van olyan takarmányt is tisztára és teljesen föletetni, a mit nem szecsakázott állapotban az állat nem emle meg viszont a szecsakához a daraféléket könnyen bekeverhetjük, értéktelenebb takarmányokat keverés által izletesebbé tehetjük, az állat étvágyát vele befolyásolhatjuk és főleg a drága szénával takarékoskodhatunk.

A mai magas takarmányárak mellett egy okos és számító gazda szecsakavágógép nélkül el sem képzelhető. Ezen gépek olcsók, úgy hogy áruk már 2—3 havi használat után is megterül az olcsóbb takarmányzás ellenértékében. Kiszádnak ajánlható a Kühne-féle CCX. jegyű szecsakavágó ára 60 korona, nagyobbak a K. P. H. jegyű gép (mely 120 kg. szecsakát vág óránként) ára 100 K., gazdaköröknek közös használatra ajánlható a K. S. H. jegyű gép, a mely 170 kg-rt vág óránként) ára 130 K., lánctvezetéssel 144 korona. A gazdakörök különben ezen gépek beszerzésénél kedvezményeket is kapnak.

A második mód kora tavasszal zölden etethető takarmányfélék vetése.

Ezen takarmány volna: a szent János rozsa, őszi búkköny és őszi borsó keverék vetése most mielőbb, szeptember közepéig frissen trágyázott vagy jó trágyaerőben levő földbe.

Kedvező idővel esetleg ez még az idén ősszel (magas tarlóval) megkaszáható, másodsorú ápril közepén vagy végén, harmadszor a sarjubajtással (magnak) júniusban és utána vethető: kapás, vagy takarmány vagy őszi buza. Ha sikerül lekaszálnunk május elején, úgy vethetünk utána törökbuza vagy még egyszer takarmányt pl. zabosbúkkönyt, ha még magunk meghagyjuk, akkor kitűnő előveteménye az őszi buzáknak.

A keveréket most mielőbb vessük el, fogasoljuk be, hengerezük meg, hogy mielőbb kikelhessen és anygos esős idővel esetleg még ősszel megkaszássuk és zöldben keverve és szecsakázva (naponkint

csak a szükségeseket kaszálva) föletethessük. Teheink kitűnően fognak tőle teljni.

Egy kat. holdra kell 200 liter a szóróvetésnél és a keverék állhat: 130 liter rozsból, 35 liter búkkönyből, 35 liter borsóból.

A magnak, különösen a rozsnak nem kell az elsőtrédu, mert ugyis csak zöldtakarmánynak használjuk.

Tavasszal kedvező idővel, a mint a növény keletleg fejlődött, naponként használhatunk belőle és mire a tábra végére érünk, akkor már a sarjubajtásokból kedvező idő mellett a második kaszálás is kifejlődik. Egy k. holdról számíthatunk egyszeri kaszálással 120—150 mmázsa zöld takarmányt.

Ha a rozsa tavasszal gyorsabban hajtana szárba és kalásza, mint azt föletetni tudnánk, akkor föletlenül szecsakázunk kell, esetleg a megfásodott szárazakat (a mit a marha már nem szeret) beszombolyazzuk.

Hogy ezen végtelen hálás takarmányt végre valahára itt is megkedveltsük, a miniszteri kirendeltség ezen takarmány magvakra a gazdaköröknek kedvezményt nyujt.

A szent János rozsa métermázsája kedvezményes áron belekerül cirka 18:00 korig
Az őszi borsó métermázsája belekerül cirka 16:00 "
Az őszi búkköny " " " 22:50 "
Udvarhelyen atvéve.

Miután egy kath. holdra kell vetőmag: rozsból cirka 95 kg., borsóból 40, búkkönyből 30 kg., így egy k. holdra körülbelül 30 kor. értékű szükséges.

Ennek ellenében remélhető 120—150 métermázsza zöld takarmány, tehát 20—25 fillérbe számítható egy q zöld takarmány vetőmag értéke.

Kedvező idővel szeptember 20-ig lehet még vetni, de már késői vetésnél az őszi kaszálásra nem igen számíthatunk. Így annál dmsabb lesz a tavaszi eredmény.

Sajnos nálunk a tagosítatlan községekben ezen üdvös és Magyarországon már elterjedt végtelen előnyös takarmánytermelési módnak kivitele nehézségekre ütközik. A szászok itt a szomszédunkban ezen úgy segítenek, hogy a határnak 1—2 részét közös megegyezéssel takarmányhatárnak jelölik ki, legeltetéstől tilalmazzák és ott szabadon termelhet a gazda takarmány növényt, mert nem kell félni, hogy azt nem termelő szomszédja a marhával lelegetelti.

Ezt itt is meg kell tenni, különben az államtönnyesztés terjeszkedésének — vége.

Sajnos, a tagosítás csak lassan haladhat és így a mesterséges takarmányok termelése nehézségekbe ütközik.

A hatóságoknak szép munkája volna az, ha a tagosíthatatlan községekben legalább a „takarmányhatár” kiszakítását vonnék mielőbb keresztül, hogy ne lenne folyton a szénahiány, a „kóst szüke” állandó baja az idevaló székelynek.

A gazdakörök elnökei pedig nagy érdemeket szereznek, ha ezen két tanácsot a népek megmenterázzák és a követésre is ösztönzik. *D—er.*

TÁVIRATOK.

Budapest, szeptember 14.
(Érk. d. u. 5 ó.)

A kiegyezési tanácskozások.

Bécsből telephonaljálk: Magyar és osztrák miniszterek ma vivják meg a nagy csatát a kvóta és bank kérdésébe. Mai napnak nagy fontosságot tulajdonítanak a kiegyezési tárgyalásokban, habár döntés a mai napon sem fog történni.

A magyar miniszterek vasárnap haza jönnek ugyan, de hétfőn ismét Bécsbe utaznak.

Hogy ezuttal a kiegyezési tárgyalásokat befejezzék, budapesti politikai körökben hire jár, hogy a miniszterek azért jönnek haza, mert a jövő hét első napjain véglegesen akarnak dönteni a kiegyezési kérdésekben.

Félhivatalosan jelentik Bécsből: *Wekerle* miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor meglátogatta az osztrák miniszterelnököt, kivel hosszasan tanácskozott.

Az osztrák-magyar miniszterek együttes tanácskozása délután 1 órakor véget ért. Ez alkalommal megállapították a jövő heti tanácskozások programját és feladatait.

Kiegyezési tárgyalásokon eddig részt vett magyar miniszterek hétfőn visszatérnek Bécsbe és folytatják a tanácskozást, a rendelkezésükre álló idő teljes kihasználásával.

Egy főherceg meghalt.

Karlsbadból táviratozzák: Ágost szász Koburg-Gotha herceg ma délelőtt fél 12 órakor meghalt. Haláláról a királyt táviratilag értesítették.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete

SZÉKELYUDVARHELYT, Kossuth-utca 27. szám.

A T. Közönség szives figyelmébe!

A m. kir. szőlőtelepeken termelt, és a budafoki m. kir. pinczemesteri tanfolyam által kezelt s a m. kir. földmivelésügyi miniszter támogatásával létesített borértékesítő osztályban **mindennemű és kitűnő minőségű borok** a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet székeljudvarhelyi fiókjánál (Kossuth-utca 27. sz.) ugy kicsinyben, mint nagyban a legjutányosabb árakon árusítatnak el. Hordó borok 56 literen felül; palack borok, melyeknek valódiságáért felelősséget vállalunk. — A n. é. közönség megrendeléseit kéri:

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
Székelyföldi kerületi fiókja Székelyudvarhelyt.

Árlejtési hirdetmény.

A parajdi állami iskola gondnoksága közönségre teszi, hogy a nmélt. vall. és közközt. miniszter ur által engedélyezett két új tanterem építésére a zárt írásbeli ajánlatokat folyó **szeptember 24-ig** délelőtt 10 óráig fogadja el.

Kikiáltási ár 10538 kor. melynek 10%-a bánatpénzül esatolandó

Az árlejtési feltételek, terv és költségvetés az iskola igazgatóságánál megtekinthető.

Parajd, 1907. szeptember 7-én.

Dr. Kovács Gábor,
gondnoksági elnök.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziaszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községnél, oszónál és meghűléseknel, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.— és ügyszóván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Feladási hirdetmény.

A máréfalvi közbirtokosság nyilvános szó és zárt írásbeli árverésen eladja Udvarhelyvármegyében, Máréfalva község határán a Gázmérpatak oldala dűlőben fekvő erdejének 53.1 k. hold engedélyezett vágterének fatömegét.

Az eladás tárgyát képező erdőrésztlet a székeljudvarhelyi vasuti állomástól 15.8 km. távolságra fekszik és e vasuti állomással 8.6 km. kitűnő állami ut és 7.2 km. elég jó erdei ut köti össze.

Eladás tárgyát képezi:

1. 7400 m³ I. és II. oszt. jegenye és luczfenyő fűrészáru.

2. 2457 m³ I. oszt. jegenye és luczfenyő épületi fa.

3. 1291 m³ II. oszt. jegenye és luczfenyő épületi fa.

4. 93 m³ bükk gyertyán tűzifa és

5. 1500 m³ jegenye és luczfenyő tűzifára becsült fatömeg (56932) ötvenhatezerkilencszázharminckettő korona kikiáltási árban, melynek 10%-a az árverés megkezdése előtt bánatpénzül leteendő.

Az árverés Máréfalva község házánál 1907. évi **október hó 3-án** d. e. 9 órakor veszi kezdetét.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a székeljudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a máréfalvi közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Kelt Máréfalván, 1907. évi szept. 4-én.

Biró Domokos,
birtokossági elnök.

Kristály tiszta

Kargita-ligeti „Kamilla“-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásvány-
gyógyborviz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:

Haab és Heitz cégégnél

Kapható még:

Gál János Utóda, Csató és Kun,
Gyarmathy Ákos, Tamás Balázs,
Bagó Gyula, Szentpétery Gergely
Márk Testvérek, Fernengel Fri-
gyes, Zárug Antal kereskedésé-
ben 8 fillérért, valamint minden
vendéglőbe és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

A legjobb borviz.

A legjobb borviz.

Védjegy:

Kék mezőben két kulcs.

Legmegbízhatóbb gyártmány!

A

SCHLOSSER-GERMAIN & Co

COGNAC

DISTILLERIE FRANCAISE MODÉLE
PROMONTOR.

Kizárólagos elárúsítás Márk Testvérekéknél.

Kívánatra próba mintaüveg.

Sz. 32—907.

Árlejtési hirdetmény.

Az udvarhelyvármegyei közkórházban 1908. évden ápo'andó betegek élelmezésének biztosítása iránt folyó évi **október hó 3-án** d. e. 10 órára a kórházi iroda helyiségében árlejtést tűzök ki. Egy évi élelmezési napok számának átlaga 40.000.

Vállalkozni ohajtók kötelesek egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatukat folyó év október hó 1-ig hozzám annál inkább beadni, mert a későbbben érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az élelmezési feltételek a kórházi irodában, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székelyudvarhely, 1907. augusztus 11.

Dr. Imreh Domokos,
ig. főorvos.

Sz. 5165—907. ki.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város tanácsa közönségre teszi, hogy a város tulajdonát képező régi sertés piac a város képv. testületének 57—906. sz. a. kelt határozata folytán laktelkekre osztva f. évi **szeptember 19-én** d. e. 9 órára a városi tanács nagytermében megtartandó nyilvános árverésen örök áron el fog adatni.

Az árverezni szándékozók kötelesek az egy telek kikiáltási árának 10%-át bánatpénzül az árverezést vezető tisztviselő kezébe letenni.

Az árverési feltételek, valamint az egyes telkek tér nagysága és kikiáltási ára a hivatalos órák alatt Lakatos Tivadar tanácsosnál megtekinthetők.

Székelyudvarhely, 1907. szeptember 6.

Gotthárd János,
polgármester.

Budapesten

az egyetlen

független

ellenzéki

nagy napilap

AZ UJSÁG

Egész évre . . . 28 kor.
Fél évre . . . 14 „
Negyedévre . . . 7 „
Egy hónapra . . . 2 „ 40 fill.

Megrendelési czim: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala
Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

nélkü ne együnk levest.
Néhány csepp elegendő!

Zene és műének tanfolyam!

Alólírott, úgy mint **szeptember havában** eddig, az idén is megkezdí a zene és műének tanítását, hol kezdők és haladók zongorán, hegedűn, czimbalmon, citerán és magasabb műénekben könnyen felfogható módszerem alapján alapos kiképzést nyerhetnek. Beiratkozni lehet szeptember 2-ától kezdve.

BAKU KATALIN

Kossuth-u. 47. sz. (a Polg. leányisk. átellenben.)